

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سلسله تک‌نگاشت‌های
الگوی اسلامی ایران پیشرفت

مدل‌های اقتصادی مناسب جایگاه انسان و سرمایه در الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت و مقایسه آن با سایر نظام‌های اقتصادی

مهر ماه ۱۳۹۴

رهبر فرزانه انقلاب اسلامی:

باید در طراحی الگوی اسلامی-ایرانی پیشرفت
بر چهار عرصه‌ی فکر، علم، معنویت و زندگی تکیه شود
که در این میان، موضوع «فکر» بنیانی‌تر از بقیه‌ی عرصه‌ها است

در دیدار اعضای شورای عالی
مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت
۱۳۹۱/۱۲/۱۴

سرشناسه	: یوسفی، احمدعلی، ۱۳۳۹-
عنوان و نام پدیدآور	: مدل‌های اقتصادی مناسب جایگاه انسان و سرمایه در الگوی اسلامی ایرانی
پیشرفت و مقایسه آن با سایر نظام‌های اقتصادی	: تهران: الگوی پیشرفت، ۱۳۹۲.
مشخصات نشر	: مشخصات ظاهری
فروست	: سلسله تک‌نگاشت‌های الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۷۶۱۱-۲۲-۶
وضعیت فهرست نویسی	: فیپای مختصر
یادداشت	: فهرست‌نویسی کامل این اثر در نشانی: http://opac.nlai.ir قابل دسترسی است
یادداشت	: واژه نامه
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۷۸۱۳۰۲

سلسله تک‌نگاشت‌های الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت:
مدل‌های اقتصادی مناسب جایگاه انسان و سرمایه
در الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت و مقایسه آن با سایر نظام‌های اقتصادی

نگارش: حجت‌الاسلام و المسلمین دکتر احمدعلی یوسفی (دانشیار پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی)

ناشر: نشر الگوی پیشرفت، وابسته به مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت

نوبت چاپ: اول، مهرماه ۱۳۹۴

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۶۱۱-۳۶-۶

قیمت: ۵۰۰۰۰ ریال

تلفن: ۰۲۱ ۸۸۰۱۴۶۴۸ - ۰۲۱ ۸۸۶۳۴۰۰۸

www.olgou.ir

Email: olgou@olgou.ir

نشانی: تهران، خیابان جلال آل‌احمد، روبه‌روی بیمارستان شریعتی، شماره ۳
تمامی حقوق این اثر متعلق به مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت است.
مسئولیت دیدگاه‌های بیان‌شده در این تک‌نگاشت بر عهده مؤلفان محترم است.

پیشگفتار

تعیین مبانی، ارکان، چارچوب و مسیر پیشرفت کشور در نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران باید با مشارکت گسترده و حضور همه جانبه دانشمندان، محققان، نخبگان دانشگاهی و حوزوی و جوانان این مرز و بوم صورت گیرد. به گواه تاریخ و تجارب گذشته، پیشرفتی همه جانبه و پایدار خواهد بود که مبانی اسلامی و اقتضائات ایرانی در آن توأمان مورد توجه باشد.

اینک مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت در آستانه اتمام سه سال تلاش‌های علمی، تخصصی و فکری درباره پیشرفت اسلامی ایرانی، برگزاری نشست‌های علمی و تخصصی، تاسیس اندیشکده‌های مرکز، انتشار صدها مقاله ارزشمند و تهیه نقشه راه تدوین الگو و انجام برخی از مراحل آن، در نظر دارد با هدف تولید دانش و گسترش و تعمیق ادبیات موضوعی در حوزه الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت، آثاری را به صورت تک‌نگاشت‌های علمی فاخر منتشر نماید. تک‌نگاشت نوشتاری تخصصی و نیمه مبسوط است که توسط یک پژوهشگر خبره در یک موضوع خاص نگاشته می‌شود. تک‌نگاشت از نظر حجم و محتوا حد فاصل مقاله و کتاب است و نویسنده با پردازش و تحلیل یافته‌ها و مطالعات تخصصی پیشین و افزودن یافته‌های پژوهشی جدید خود و تحلیل جامع و منسجم آنها افق‌های تازه‌ای را در زمینه مورد بررسی می‌گشاید.

سلسله تک‌نگاشت‌های الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت که در مجلدات مختلف منتشر می‌شوند، حاصل تلاش جمعی از استادان، اندیشمندان و محققان دانشگاهی و حوزوی است که مراحل مختلف نگارش، ارزیابی، ویراستاری، تدوین و انتشار را با نظارت متخصصان و اهل فن گذرانده است و در اختیار صاحب‌نظران قرار می‌گیرد. در پایان از مساعدت‌ها و تلاش‌های ارزنده نویسندگان تک‌نگاشت‌ها و داوران و مراکز مختلف علمی و پژوهشی که ما را در تهیه، تدوین و انتشار این سلسله یاری رسانند، تقدیر و تشکر می‌شود. امید است این محتوای علمی بتواند افق‌های نو و روشنی را در پیش چشم متخصصان دانشگاهی و حوزوی بگشاید و هر روز در طی مسیر تدوین و تحقق الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت گام‌های بلندتر و استوارتری برداشته شود.

فهرست

۷.....	چکیده
۹.....	مقدمه
۱۱.....	فصل اول: جایگاه انسان و سرمایه در الگوی سرمایه‌سالاری اقتصادی و آثار آن
۱۲.....	مبانی نظام اقتصادی سرمایه‌داری
۱۴.....	اصول اقتصادی مبتنی بر مبانی نظام سرمایه‌داری
۱۶.....	نتایج اجرای مبانی و اصول نظام اقتصادی سرمایه‌داری
۲۷.....	فصل دوم: جایگاه انسان و سرمایه در الگوی دولت‌سالاری اقتصادی و آثار آن
۲۷.....	مبانی نظام اقتصادی کمونیسم
۲۸.....	نظریه تضاد دیالکتیکی
۲۸.....	نظریه مبارزه طبقاتی
۳۰.....	لوازم مبانی و اصول نظام اقتصادی کمونیسم
۳۳.....	فصل سوم: جایگاه سرمایه و انسان در الگوی مردم‌سالاری اقتصادی دینی
۳۳.....	مبانی الگوی مردم‌سالاری دینی اقتصادی
۳۴.....	مبانی خداشناختی الگوی مردم‌سالاری اقتصادی
۴۷.....	فصل چهارم: مدل‌های اجرایی الگوی مردم‌سالاری اقتصادی دینی
۴۷.....	مدل بنگاه‌های اقتصادی مردم‌سالاری تام
۵۴.....	نگاه مقام معظم رهبری (تعاونی‌های فراگیر ملی)
۵۶.....	مدل بنگاه‌های اقتصادی مردم‌سالاری متوسط
۵۸.....	اصل عضویت آزاد مسئولانه
۵۹.....	اصل مدیریت همگانی
۶۰.....	اصل سود محدود برای سرمایه (سود متناسب برای سرمایه)
۶۱.....	اصل مازاد برگشتی
۶۱.....	اصل آموزش و اطلاع‌رسانی دائمی به اعضا
۶۲.....	بنگاه‌های کارگر-مالکان موندراگون
۶۵.....	مدل بنگاه‌های اقتصادی مردم‌سالاری ضعیف

- ۶۷ مدل بنگاه‌های اقتصادی با مالکیت خصوصی فردی
- ۶۷ جمع‌بندی و پیشنهادات
- ۶۹ منابع

چکیده

نظام سرمایه‌داری با توجه به مبانی شرک‌آمیز خود و اصول متخذ از آن، الگوی سرمایه‌سالاری اقتصادی را ارایه داد. در این الگو جایگاه انسان در فرآیند پیشرفت به شدت تنزل و جایگاه سرمایه را فزونی می‌یابد. این امر باعث شده است تا مدیریت فرآیند پیشرفت، مالکیت منابع و محصول تولیدی سهم سرمایه شود. در واقع نیروی کار در الگوی پیشرفت نظام سرمایه‌داری در خدمت سرمایه قرار گرفته است. نتیجه چنین وضعیتی، فقر و شکاف طبقاتی شدید بوده است. نظام اقتصادی کمونیسم، با صراحت بیشتری مبانی توحیدی را منکر شد و علناً به کفر و الحاد روی آورد. براساس مبانی بینشی خود الگوی دولت‌سالاری اقتصادی را ارایه داد. در این الگو سرمایه را در عرصه اقتصادی عقیم معرفی کرد و هیچ بهره‌ای برای سرمایه در فرایند اقتصادی قایل نشد. همچنین، شان و منزلت انسان و نیروی کار در این نظام تنزل یافت و متولی همه امور اقتصادی دولت شد. نظام اقتصادی اسلام با اتکای به منابع الهی و توحیدی، الگوی مردم‌سالاری اقتصادی را ارایه داده و مدل‌های اجرایی آن را مشخص می‌کند. این الگو ضمن عقیم نشمردن سرمایه، جایگاه نیروی کار را ترفیع می‌دهد. این امر باعث می‌شود تا نیروی کار، مدیر فرایند پیشرفت، مالک منابع و محصول تولیدی باشد. در واقع در نظام اقتصادی اسلام، سرمایه در خدمت انسان قرار می‌گیرد و زمینه پیشرفت عادلانه در سطح جامعه فراهم می‌شود و شکاف درآمدی کاهش و کنترل می‌شود. بنابراین، این نوشتار براساس مبانی و تعالیم اسلامی به دنبال طراحی مدل‌های مردم‌سالاری اقتصادی است به گونه‌ای که اهداف همه فعالان اقتصادی با انگیزه‌های مختلف و مشروع، تامین شود و شرایط پیش‌گفته در اقتصاد فراهم گردد. این پژوهش با

مراجعه به منابع اسلامی و آثار علمی نظام اقتصادی سرمایه‌داری و سوسیالیسم به
روش توصیفی و تحلیلی تحقق اهداف نوشتار را پیگیری می‌کند.